

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Water

Aan: RWS WNZ
Van: Martin de Haan
Datum: 26-11-2019
Kopie: Edwin van de Broek, Gemma Kagchelland
Ons kenmerk: BF3499WATNT1911260943
Classificatie: Projectgerelateerd

Onderwerp: BPRW-toets Feyenoord City, landaanwinning en langsdam

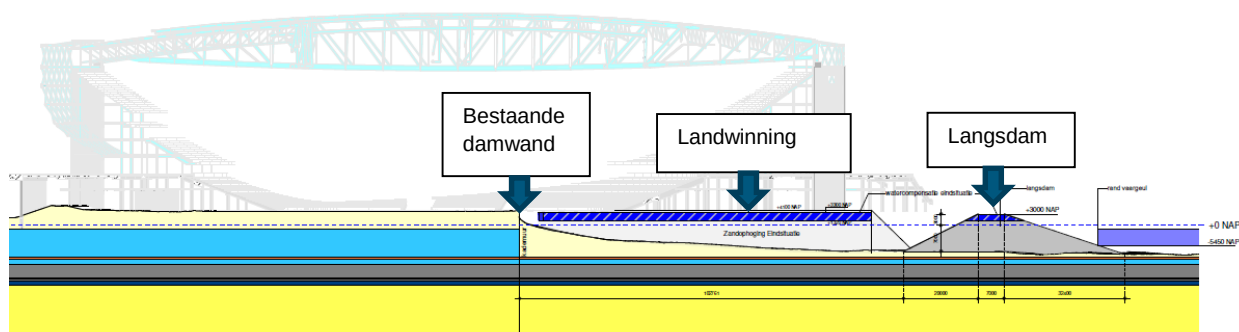
Context

Voor ingrepen in rijkswateren heeft Rijkswaterstaat een toetsingskader vastgesteld: de toets op het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren (BPRW-toets). Daarmee moet worden getoetst of een ingreep mogelijk effect heeft op de ecologische of chemische toestand van een rijkswater. Die ecologische en chemische toestand zijn vastgelegd voor alle oppervlaktewaterlichamen in Nederland, overeenkomstig de vereisten uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Vragen die met het doorlopen van het toetsingskader onder meer moeten worden beantwoord zijn:

- Heeft de activiteit negatieve invloed op reeds uitgevoerde of geplande KRW-maatregelen?
- Heeft de activiteit negatieve effecten op de chemische toestand of op de toestand van één of meerdere van de biologische kwaliteitselementen die de ecologische toestand mede bepalen?
- Welke aanvullende maatregelen moeten zo nodig worden getroffen om negatieve effecten te vereffenen?

De planvorming rond Feyenoord-City heeft mede betrekking op de (oever van) de Nieuwe Maas, met name waar het de realisatie van een langsdam en landwinning betreft. Hiervoor moet watervergunning worden aangevraagd waarbij de uitvoering van een BPRW-toets verplicht is. In beginsel moet gebruik worden gemaakt van Bijlage 5 Toetsingskader waterkwaliteit en KRW-factsheets, behorend bij het vigerende Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016-2021 (Rijkswaterstaat, 2015). RWS WNZ heeft echter aangegeven nu al de nieuwe werkwijze te hanteren, zoals deze als bijlage zal worden gevoegd bij het BPRW 2022-2027. Daarom is de nieuwe werkwijze gehanteerd.

De vergunningaanvraag waar deze BPRW-toets deel van uitmaakt betreft de Waterwet-vergunningaanvraag voor realisatie van een langsdam en zandwinning. Voor een indicatie van de ingreep, zie figuur 1 en Bijlage 1.

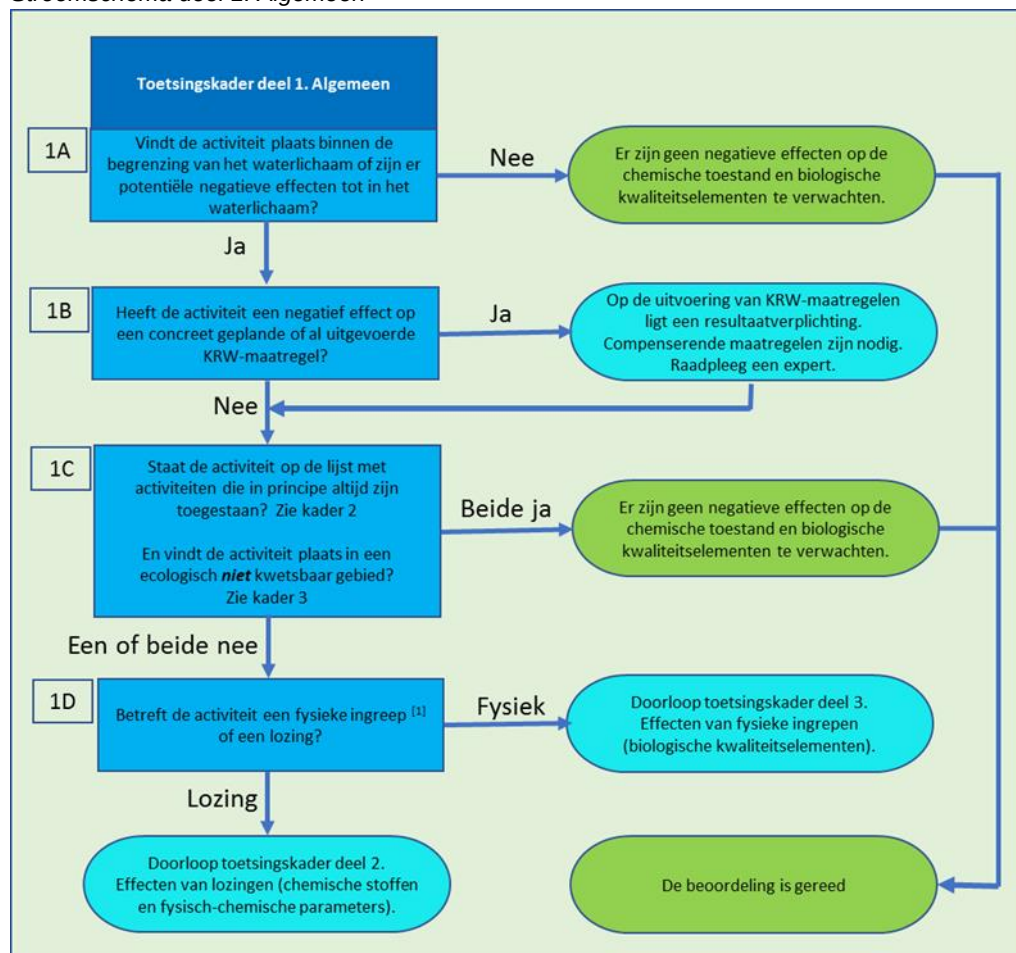

Figuur 1. Doorsnede van het ontwerp met een indicatie van de landwinning en de langsdam

Toetsing aan de hand van het Toetsingskader

In het toetsingskader zijn stroomschema's met te beantwoorden vragen opgenomen. De relevante stroomschema's zijn hieronder doorlopen.

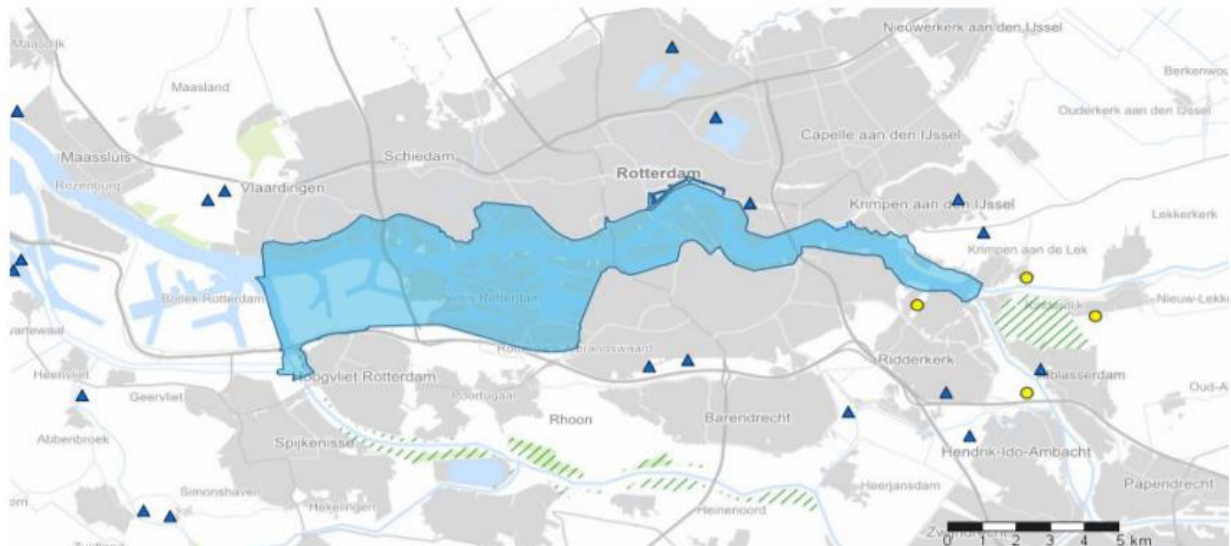
Stroomschema deel 1: Algemeen

1A Vindt de ingreep plaats binnen de begrenzing van het waterlichaam of zijn er potentiële negatieve effecten tot in het waterlichaam?

Ja

De ingreep vindt plaats in KRW-oppervlaktewaterlichaam Nieuwe Maas (watertype O2, estuarium met matig getijverschil).

1B Heeft de activiteit een negatief effect op een concreet geplande of al uitgevoerde KRW-maatregel?

Nee

In de planperiode 2010 t/m 2015 is in de Nieuwe Maas gestart met het aanbrengen van verhard substraat in combinatie met verondieping en aanleg van een palenbos. Tevens is in deze planperiode een aantal kunstwerken vispasseerbaar gemaakt. In de planperiode 2016 t/m 2021 worden voorts natuurvriendelijke oevers aangelegd op een vijftal locaties, zoetwaterkreken met getij gerealiseerd, onderzoek uitgevoerd naar geschikte locaties voor nog meer natuurvriendelijke oevers, niet genormeerde stoffen geagendeerd, waterbodemonderzoeken uitgevoerd, en gestudeerd op herkomst van specifiek verontreinigende stoffen en mogelijke maatregelen tegen lozingen, emissies en verliezen. Op geen van deze maatregelen heeft de realisatie van een langsdam en landwinning een negatief effect.

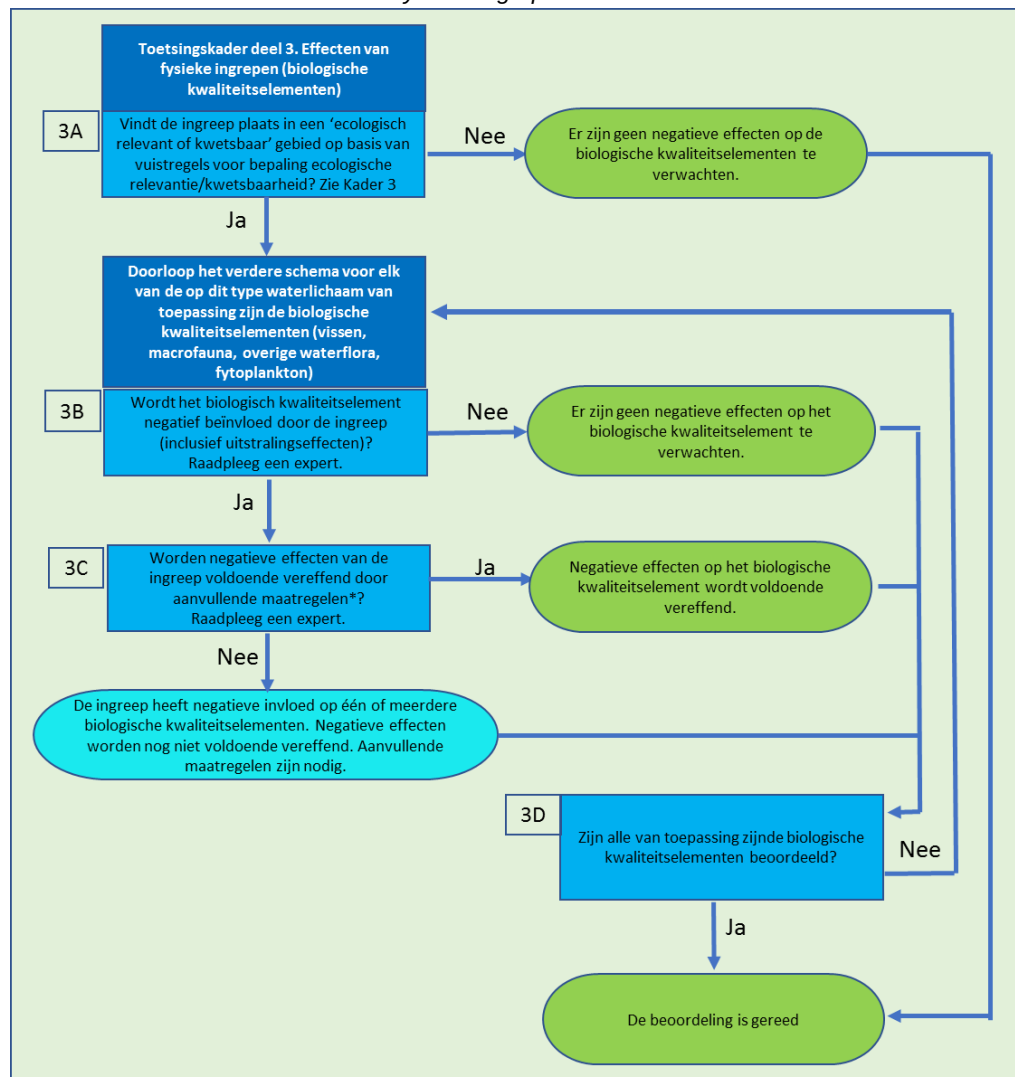
1C Staat de ingreep op de lijst met activiteiten ingrepen die in principe altijd zijn toegestaan?
Nee

1D Betreft de activiteit een fysieke ingreep of een lozing?

De activiteit betreft geen lozing. Stroomschema Deel 2 Effecten van lozingen (chemische stoffen en fysisch-chemische parameters) hoeft niet te worden doorlopen.

De activiteit betreft een fysieke ingreep. Dat betekent dat toetsingskader Deel 3 Effecten van fysieke ingrepen (biologische kwaliteitselementen) wel moet worden doorlopen.

Stroomschema deel 3. Effecten van fysieke ingrepen.

* aanvullende maatregelen moeten afname van ecologisch waardevol areaal en verslechtering van de biologische toestand voorkomen of 'vereffenen' middels het creëren van ander waardevol areaal in het waterlichaam en/of verbetering van de kwaliteit in vergelijkbaar gebied binnen het waterlichaam.

3A. Vindt de ingreep plaats in een 'ecologisch relevant of kwetsbaar' gebied op basis van de vuistregels voor bepaling ecologische relevant/kwetsbaarheid (Kader 3)?

Ja

De Nieuwe Maas kan gezien de toekenning van het KRW-watertype O2 worden beschouwd als 'overgangswater', maar ook als kanaal en/of havengebied. In Kader 3 is het volgende opgenomen:

Het toetsingskader dient verder te worden doorlopen in de volgende situaties:

- **Kust- en overgangswateren:** Wanneer de ingreep invloed heeft op het gebied buiten de vaargeulen. Uitgezonderd zijn infrastructuurwerken op de land-water overgang, zoals dijken of dammen. Voor kunstmatige wateren die zijn getypeerd als overgangswater (met name enkele kanalen en/of havengebieden) prevaleert onderstaande vuistregel.
- **Kanalen en/of havengebieden:** Wanneer door een ingreep een verandering optreedt van het type oever, bijvoorbeeld wanneer een stortstenen oever wordt vervangen door een kade.

3B. Wordt een of meerdere van de relevante biologische kwaliteitselementen negatief beïnvloed door de ingreep (inclusief uitstralingseffecten)?

Ja

In de aanlegfase leidt de maatregel mogelijk tot een zekere mate van vertroebeling en verstoring van vissen. Dit zijn tijdelijke effecten zonder permanente gevolgen voor de biologische of chemische waterkwaliteit. Voorts wordt een oppervlakte van m2 permanent aan het bodemareaal onttrokken met mogelijk negatieve effecten voor ter plaatse aanwezige macrofauna en vissen.

Toelichting bij 3B

In de huidige situatie wordt de ecologische kwaliteit van het waterlichaam bepaald door de situatie van de biologische kwaliteitselementen, de biologie ondersteunende fysisch-chemische parameters en de overige verontreinigende stoffen. Voor het waterlichaam Nieuwe Maas zijn de volgende biologische kwaliteitselementen relevant: fytoplankton, macrofyten, macrofauna en vis. Hieronder zijn de historische, huidige en toekomstige toestand voor de biologische kwaliteitselementen weergegeven.

Biologie	GEP	Toestand 2009	Toestand 2015	Toestand 2018	Prognose 2021	Prognose 2027
Macrofauna (EKR)	≥ 0,39	 *				
Overige waterflora (EKR)	≥ 0,00		 *			
Vis (EKR)	≥ 0,60	 *				
Fytoplankton (EKR)	≥ 0,60	 *				

* deze toestandsbeoordeling betreft een expertoordeel

Fytoplankton. De toestand voor fytoplankton wordt bepaald door de gemiddelde chlorofyl-a-concentraties en de bloeifrequentie van Phaeocystis. Het toestandsoordeel begeeft zich rond de klassengrens van een matige en een goede toestand.

Overige waterflora. Voor het KRW-type O2 wordt de toestand m.b.t. overige waterflora bepaald aan de hand van de kwaliteit en het areaal kwelder en zeegras. Ontwikkeling daarvan is in de Nieuwe Maas niet mogelijk. Om die reden is de GEP-waarde vastgesteld op 0. Er is daarom altijd sprake van een 'goede toestand'. Overigens zijn ter plaatse van de planlocatie naar verwachting überhaupt weinig of geen waterplanten aanwezig, omdat de oever steil en hard is en de omstandigheden op de bodem door stroming dynamisch en minder geschikt voor vestiging van waterplanten zijn.

Macrofauna. Voor macrofauna wordt de toestand vanaf 2015 beoordeeld als goed'. Overigens is het oordeel gebaseerd op monitoringresultaten van de Nieuwe Waterweg, omdat in de Nieuwe Maas in 2010 en 2012 geen macrofauna is bemonsterd.

Vissen. Voor vissen wordt de toestand beoordeeld als matig. Ook dit oordeel is gebaseerd op monitoringresultaten van de Nieuwe Waterweg, omdat in de Nieuwe Maas geen visbemonstering plaatsvindt. In de Nieuwe Waterweg wordt met boomkor en fuik gevist. Daarbij worden circa 50 verschillende vissoorten gevangen, variërend van zoutwatervissen als kabeljauw en Atlantische forel, bodemvissen als bot en tarbot, en 'zoetwatervissen' als snoekbaars, karper en winde. Verondersteld wordt dat de vissamenstelling in de Nieuwe Maas niet wezenlijk zal verschillen van die in de nieuwe Waterweg.

Beoordeling van effecten

Voor fytoplankton en overige waterflora heeft de ingreep geen negatieve effecten.

Voor macrofauna en vissen is er sprake van aanlegeffecten. Vissen kunnen worden verstoord door vertroebeling of geluid bij het realiseren van de langsdam. Vissen zijn echter mobiel en hebben in de nieuwe Maas voldoende uitwijkmogelijkheden.

Macrofauna is in het algemeen niet mobiel en wordt bij de aanleg grotendeels bedolven onder een zandlaag en een langsdam (klei).

Door de landwinning wordt 16.000 m² bodem van de Nieuwe Maas bedekt. De realisatie van de langsdam zorgt voor onttrekking van 4.400 m² bodemareaal. In totaal wordt dus een oppervlakte van 20.400 m² bodemareaal (permanent) aan de Nieuwe Maas onttrokken. Hoewel het areaal betreft met relatief lage natuurwaarden wordt deze onttrekking beoordeeld als een negatief effect op macrofauna en vis.

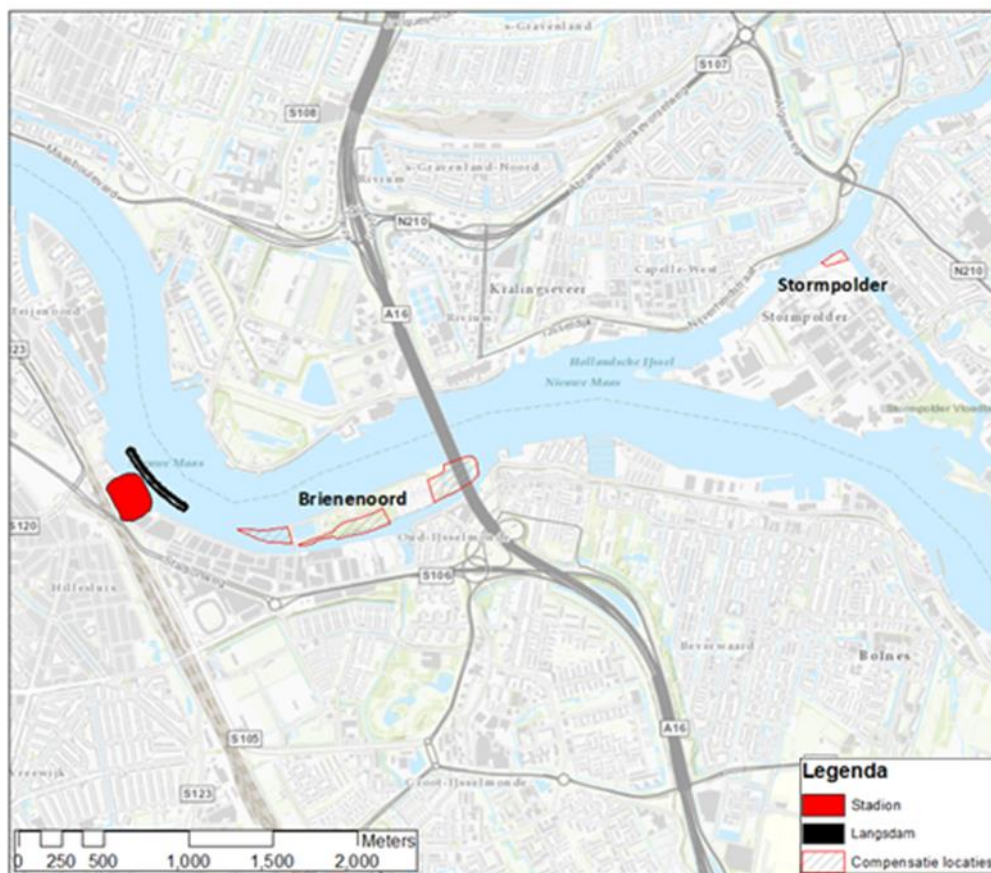
3C Worden negatieve effecten van de ingreep voldoende vereffend door aanvullende maatregelen?

Ja

Binnen het project zal het verlies aan waterberging worden gecompenseerd. Voor deze compensatie zijn twee locaties geselecteerd, te weten: Eiland van Brienenoord en Stormpolder. Beide locaties zijn bovenstrooms gelegen, dichtbij de locatie van de ingreep (zie figuur 2).

Op het eiland van Brienenoord worden op verschillende locaties aanpassingen gedaan aan het maaiveld zodat hier getijdenatuur kan ontstaan. Zo wordt de huidige steile oever afgegraven en met een zeer flauw talud aangelegd. Ook wordt een bestaande plas binnen de begrenzing van het eiland uitgebreid. Door een goede inrichting wordt gezorgd voor een aantrekkelijke habitat voor macrofauna en vissen. Vissen vinden er niet alleen een geschikt leefgebied met voldoende voedsel en schuilgelegenheid maar ook een goede paaihabitat. Het nieuwe waterareaal dat dient als compensatie voor het verlies aan berging heeft positieve effecten op macrofauna en vis.

De andere locatie, Stormpolder, is in de huidige situatie een braakliggend terrein in een industriegebied zonder (aquatische) natuurwaarden. Hier wordt langs de Hollandse IJssel (nabij de monding in de Nieuwe Maas) een laaggelegen groenstrook aangelegd die jaarlijks onder water staat. Ook dit draagt bij aan vergroting van natuurwaarden voor onder meer vis.

Figuur 2. Compensatielocaties ten opzichte van de ingreep

Conclusie

Er is sprake van een zeker effect op een aantal biologische kwaliteitselementen, met name op de habitat van vis en macrofauna. Het betreft een tijdelijke effect door verstoring en een permanent effect door areaalverlies. Tijdelijke verstoringseffecten bij aanleg zijn niet significant omdat de vissen voldoende uitwijkmogelijkheden hebben. De negatieve effecten als gevolg van areaalverlies worden vereffend doordat nieuw water wordt gecreëerd en de habitatkwaliteit van dit nieuwe water beter is voor macrofauna en vissen dan de huidige habitatkwaliteit. Na het treffen van de vereffende maatregelen is er daarom geen sprake van netto significant negatieve effecten op de relevante biologische kwaliteitselementen. Er is geen negatieve invloed op scores op de biologische matlatten voor fytoplankton, overige waterflora, macrofauna en vis voor het waterlichaam Nieuwe Maas.

Bijlage 1 Dwarsprofiel en bovenaanzicht Landaanwinning en Landsdam

